

מרכז אמריקה: עדנה חדשה לחפרפרת

ראשי-ממשלת בואריה שטראוס
טקטיקה חדשה

השנואים ביותר על השמאל הגרמני. לא רק עמדותיו בנושאים הפוליטיים השנויים במחלוקת, כמו תמיכתו בהצבת טילים גרעיניים על ארמת גרמניה ועמדתו הניצית בנושא הסובייטי, גרמו ליחס הזה. שטראוס כיהן כעבר כשר הפנים, ויחסו לרמקראטיה ולזכויות האופוזיציה היה עויני. לרבים זכורה העובדה שהוא יום וביצע התפרצות למישרי השבועון דר שפיגל, שניהל נגדו מאבק אישי ופוליטי. יחד עם אכסל שפרינגר, איל העיתונות הפרו-ישראלי, מהווה שטראוס את עמודה-השדרה של המיסד השמרני, האנטי-ליבראלי והאנטי-דמוקראטי, שנגדו לוחם השמאל הגרמני מאז 1945.

צעדים מביכים. בחודשים האחרונים הפתיע שטראוס בכמה צעדים שהביכו את מתנגדיו, ועוררו את זעמם של תומכיו המסורתיים. לפני כחודש הפעיל שטראוס את השפעתו העצומה, כדי לארגן לממשלת מיוחדת-גרמניה אשראי בסדר גודל של 400 מיליון דולר. צעד זה הוסבר על-ידי שטראוס בטון מינורי, ללא הבומבסטיות המסורתית שלו, כמתחייב מהאינטרסים של מערב-גרמניה ומ"ההליכים מסויימים" הפוקדים את המיזרח. כשהדי ההתקפות נגדו בקונגרס מיפלטו עדיין מהרהרים באוניו, יצא שטראוס לפולין לשיחות עם מנהיגים רישמיים, ובהזמנה רישמית-למחצה של שגרירה החדש של פולין במערב-גרמניה. שטראוס הסביר שהוא רק מבקר קרוב של אשתו, העובד בשגרירות גרמניה בווארשה, אבל איש לא האמין להסבר רחוק זה.

פרשנים לענייני שטראוס מסבירים שהוא מפגין לעיתים יוזמות מפתיעות מסוג זה, ואין לראות בהן שינוי בעמדותיו הבסיסיות. אחרים סבורים ששטראוס לא היה מסתכן בזעם תומכיו מבלי שיש לו סיכוי לקדם שאיפות מרחיקות-לכת למנהיגות לאומית, שאינה מתיישבת כיום עם עמדה אנטי-קומוניסטית קיצונית מדי.

באורח כאילו פארדוכסאלי. בכך יש להסביר את העובדה שמאבקו להשתלב במיסד של רגן לקח שנתיים, אבל גם את הצלחתו, בסופו של התהליך.

באל-סאלברור ובניקארגואה מבינים את חומרת המצב, שנוצר בעיקבות המינוי. רובר המישטר הסאנדיניסטי במנגואה הוריע אנשי-המחתרת של אל-סאלברור קיימו מסיבת-עיתונאים בסטוקהולם, והזהירו מפני חידוש במגמה לרצח-עם בממדים עצומים באמריקה המרכזית, בעיקבות שיבוצו של קיסניג'ר במנגנון של רגן. הדוברים לא הסתירו את החשש שקיסניג'ר עלול להמליץ, ואולי אף ללחוץ, למעורבות צבאית מוגברת של ארצות-הברית בקרבות כאיזור, ואולי אפילו לשימוש מאסיבי בחיל-האוויר האמריקאי, בנוסף קאמבודיה.

חבית חומר-נפץ. בינתיים מנסה נשיא מכסיקו, מיגואל

דהלא מאררדי, למנוע פלישה של מורדים לתחום ניקארגואה, בהשראת ארצות-הברית. מאררדי, כמו שלושת חבריו בקבוצת הקונטאדורה, נשיאי ונצואלה, קולומביה ופנמה, חוששים שמילחמת אזרחים בניקארגואה תצית חבית חומר-נפץ של מהומות אנטי-אמריקאיות בארצותיהם. המורדים בגבול הונדוראס שייכים למישטר-הלאומי של אנסטסיו סמוסה, אחת הרמויות השנואות והמשוקצות בכל אמריקה הלאטינית. הם מקבלים עזרה עצומה מארצות-הברית (ועיתוני מכסיקו טוענים שגם מישראל), כדי למגר מישטר המקובל על העם בניקארגואה, ושחרף חסרונותיו פעל רבות למיגור המאורות הקלאסיות של אמריקה המרכזית והדרומית; הבערות, תמותת התינוקות, האבטלה והפשעה בקרב הנוער.

ארבעת הנשיאים ניסו לעבר תוכנית "להוצאת הכוחות הזרים מאמריקה המרכזית", ולשם האיוון הקדוש הזכירו גם את הקובאים, שתפקידם בניקארגואה הוא הגנתי וסולידארי. אין כל סיכוי שתוכניתם תתקבל בושינגטון, אבל הצהרתם הביאה, בכל זאת, תועלת מסויימת. היא הבהירה לממשלת ארצות-הברית שלפלישה לניקארגואה יהיו השלכות קשות גם לגבי מדינות שאינן חשודות בקומוניזם. בכך חיזוק נשיאי הקונטאדורה את השדולה הליבראלית בקונגרס האמריקאי, שתפקידה בריסון התוכניות התוקפניות של הבית הלבן במרכז אמריקה, נעשה קשה יותר עם העדנה החדשה שבאה לקיסניג'ר.

גרמניה:

שטראוס האדום

מנהיג המפלגה-האחוזת הבווארית של הנוצרים-דמוקראטים השולטים עתה בגרמניה, פרנץ יוזף שטראוס, הוא אחד המנהיגים

בסוף השבוע שעבר צילצל הטלפון בביתו של הנרי קיסניג'ר. מישטר, נשיא ארצות-הברית רונאלד רגן, היה הפעם איש-בשורה: קיסניג'ר קיבל סוף סוף מינוי ממשלתי, שאליו ייחל ושעבורו התלקק והתפתל במשך שנתיים ארוכות.

אנשי חצרו של רגן מתעבים את קיסניג'ר — ולא מהסיבות הנכונות. היהודי הגרמני, איש העולם הגדול, חשוד בעיניהם כליבראלי מדי, ואפילו הרקורד שלו כ-קצב של קאמבודיה אינו מטרה את דמותו מתווית הקוסמופוליטיות והניאוראידיות, המעוררים בעתה של ממש בקרב הברלנים והסופר-שמרנים המקיפים את הנשיא.

אין ספק שמינויו של קיסניג'ר כיו"ר המועצה המייעצת לענייני אמריקה המרכזית נובע ישירות מסקנרלון דיבייטינג'ט. גם מי שסבור, ובצדק, שכל השערוריה היא מגופחת ובלתי-רצינית, חייב להבין שיש לה כמה השלכות לטווח קצר. רגן ורכים מעוזריו הכבירים, בעיקר ראש הסי-אי-אי ויליאם קייסי, שרויים במצוקה, מותקפים בכלי-התיקשורת ותפקידם נפגע במידה מסויימת. קייסי עסוק במריבות עם חבריו בצמרת, ופרשנים רציניים מאשימים אותו בהונחת תפקידו העיקרי — עירעור מישטר הסאנדיניסטים בניקארגואה, ומיגור לוחמי החירות באל-סאלברור ובגוואטמלה.

הנרי קיסניג'ר
יהיה רע לאמריקה המרכזית

יוקרתו של קיסניג'ר דרושה לנשיא בשעה זו, אולם רבים סבורים שרווקא מומחיותו בטקטיקות של דהסטאביליזציה העלתה את קינו. קיסניג'ר ירוע בתמיכתו הנלהבת בהפעלת שיטות חשאיות, כעיקר סוכנים המגויסים על-ידי האמריקאים, לפגיעה בכוחות "עויינים לארצות-הברית" בעולם השלישי. הנרי היה האדריכל הראשי מאחורי הרחת הנשיא החוקי של צ'ילה, סאלברור איינדה, לפני עשר שנים. מעורבותו בהפעלת אלימות, לעיתים קרובות בניגוד לחוק האמריקאי, בדרום-מזרח אסיה, ירועה ומתועדת היטב.

לרגן אין ספק שקיסניג'ר יחתור למדיניות אקטיביסטית ואלימה באמריקה המרכזית ושיג תוצאות. כתב המינוי שלו עוסק, אומנם, בהתוויית תוכניות לטווח ארוך, אבל מומחים סבורים שהוא קיבל אור ירוק להיכנס למעגל הסגור של יועצי הנשיא גם בתחום הפעילות היומיומית. כבר היו ניתן לנבא, שכלובות אורחים פשוטים באמריקה המרכזית — איכרים, וקנים, נשים וילדים, ישלמו בחייהם עבור המינוי היוקרתי הזה של הפליט מגרמניה הנאצית, שהפך במרוצת הקאריירה שלו מיליוני בני-אדם לפליטים.

פאראדוקס. מעניין לציון, שמינויו של קיסניג'ר חל יומיים אחרי איזכורו הבולט בעיתונות המערבית רווקא בהקשר של דיבייטינג'ט. עיתונאים רבים, שעיינו מחדש בזיכרונותיו של הנשיא לשעבר ריצ'ארד ניקסון, נזכרו ש-ריק הנוכל כתב במפורש, שקיסניג'ר נהג להדליף לו מידע כאשר עבר עבור ג'ון קנדי. בפירסום זה לא היה כדי לעכב את המינוי.

קיסניג'ר הוא ממש אמן בכל הנוגע להתמודדות נגד פירסומים עויינים. הוא פשוט מתעלם, ממשיך בשלו תוך הפגנת ביטחון עצמי, שיש בו יותר משמץ של שחצנות. היתרון האינטלקטואלי שלו לעומת רוב החובבנים המאפנים את ציוותו של רגן הוא עצום. עובדה זו מעוררת איבה כלפיו, אבל גם מכזרת את מעמדו.

צ'כוסלובקיה:

סאווורה בכף מעניו

למרות השאיפה המוצהרת במדור זה לסיים את הרומן הממושך עם מדור אסירי המצפון בטיימס הלונדוני, אנו רואים חובה לעצמנו לצטט את סיפור השבוע, העוסק ביארומי סאווורה, סופר נודע ואחד מיזומי אמנת 77, שהיא למעשה מיסמך היסוד שבשמו נשבעים כל הלוחמים לזכויות האדם בצ'כוסלובקיה.

סאווורה מרצה עתה 25 חודשי מאסר כעונש הפצת טכסטים. נגד המדינה והסוציאליזם. הטיימס מדווח שהוא נידון בתחילת מארס 1983, בדיוק שנה אחרי שסיים לרצות מאסר של שנתיים וחצי בגלל עבירות זהות. הפעם הואשם סאווורה גם בהפצת הנוסח המקורי של האמנה ה-אנטי-סוציאליסטית. טענתו שאין כאמנה אף לא התבטאות אנטי-סוציאליסטית אחת, ושפצילותו בעניין היא מסיבות הומניטאריות שאינן סותרות, כמוכן, את הסוציאליזם, נדחתה על-ידי בית-המשפט.

מחיר נורא. בחיפוש שערכו אנשי הכולשת בביתו החורמי ספרים, ביניהם גם יצירות של אלכסנדר סברדובסקי וסולז'ניצין, סאווורה טען בבית-הדין שספרים אלה נמצאים גם בספריה העירונית של עירו, אוסטראוה, אבל גם לטענה

אסיר סאווורה
חירות או קטיעת

רפואי מעולה ומייד, יאלצו לקטוע את שתי רגליו. לפי שעה לא נענו השליטנות לכל הבקשות לשחרר את סאווורה ולשלחו למערב לטיפול רפואי. הבי-בי-סי הוריע אמנם, שהשבוע יערכו הפגנות ליד שגרירות צ'כוסלובקיה בבריטניה ובגרמניה אבל חבריו חוששים שהמפגנים יאחרו את המועד, וסאווורה יאלץ לשלם מחיר נורא עבור פעילותו נגד הדיכוי השורר בארצו.